

LAKIALOITE 139/2003 vp

Laki sairausvakuutuslain 21 ja 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Ottovanhempi ei ole nykyisen lainsäädännön mukaan oikeutettu vanhempainpäivärahaan, jos hän on ansiotyössä tai muussa kodin ulkopuolella suoritettavassa työssä. Tämän erityisesti yrittäjävanhempiin tai freelancer-pohjalta työskenteleviin ottovanhempiin kohdistuvan epäkohdan

poistamiseksi aloitteessa ehdotetaan, että ottovanhempi samoin kuin biologinen vanhempi on oikeutettu minimipäivärahaan työskennellessäänkin. Ottovanhemmat voivat sopia kummalle päiväraha maksetaan.

PERUSTELUT

Adoptioperheille suunnatut perhe-etuudet ovat viime vuosina kehittyneet nopeasti. Varsin tuoreisiin sairausvakuutuslain 21 ja 22 §:ään on jäänyt kuitenkin ottovanhemman työn ja elinkeinon jatkuvuuden kannalta merkittävä, vaikkakin pientä joukkoa koskeva ongelma. Ottovanhempi ei ole oikeutettu minimimääräiseen vanhempainrahaan, jos hän on ansiotyössä tai muussa kodin ulkopuolisessa työssä. Biologiselle äidille sen sijaan maksetaan minimipäiväraha niiltä äitiysrahakauden päiviltä, joina hän on työssä. Jos molemmat biologiset vanhemmat ovat vanhempainrahakaudella ansiotyössä, he voivat sopia kummalle minimipäiväraha maksetaan.

Yrittäjävanhemmalla tai freelancerina työskentelevällä vanhemmalla saattaa olla työtehtäviä ja asiakassuhteita, joiden ylläpitäminen edellyttää yhteydenpitoa ja työskentelyä myös vanhempainvapaan aikana. Ottovanhempi saattaa

työskennellä kodin ulkopuolella opiskelijana. Näiden tehtävien vaatima aika voi olla vähäinen ja lapsen hoito on järjestettävissä vanhempien kesken tai isovanhempien avulla ilman, että otolapsen hoito ja turvallisuus millään tavoin vaarantuu.

Adoptiivanhemmat joutuvat valmistautumaan vanhemmuuteen usein pitkän pohdinnan ja odotusajan kautta. Lapsen sopeutuminen perheeseen ja perheen sopeutuminen lapseen on vaativa prosessi. Vanhemmat joutuvat arvioimaan elämäntilannettaan, kotiaan ja työtään laajemmin kuin biologista vanhemmuutta harkitsevat henkilöt. Näin ollen heiltä voidaan odottaa lapsen tarpeet huomioon ottavaa vanhemmuutta ja lapsen hoitoa ilman sairausvakuutuslain työskentelyedellytysten kautta asetettua sitoutumista lapsen hoitoon. Jos ottovanhemman yritystoiminta, muu elinkeino tai opinnot keskeytyvät

kokonaan, seuraukset saattavat vaikuttaa perheen taloudelliseen turvallisuuteen ja siten myös ottolapsen sopeutumiseen perheeseen. Minimipäivärahan puuttuminen tuskin saa ottovanhempaa jättämään pakolliseksi katsomiaan työtehtäviä hoitamatta. Näissä perheissä seurauksena nykyisestä lainsäädännöstä on vain taloudellisesti pienempi tuki kuin biologiselle vanhemmalle.

Sairausvakuutuslain 21 § vaatii muutosta myös sisällöllisen ristiriidan vuoksi. Pykälä ny-

kyisellään edellyttää ottovanhemmalta osittaisen hoitorahan osalta yhtäaikaisesti osa-aikaista työskentelyä sekä ansiotyöstä ja muusta kodin ulkopuolella tehtävästä työstä pidättäytymistä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

sairausvakuutuslain 21 ja 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/1963) 21 §:n 5 momentti ja 22 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 21 §:n 5 momentti laissa 1075/2002 ja 22 §:n 3 momentti laissa 1500/1995, seuraavasti:

21 §

Oikeus saada vanhempainrahaa ja osittaista vanhempainrahaa 4 momentin mukaisesti osiaikatyötä tehtäessä on myös sellaisella vakuutetulla, joka on ottanut hoitoonsa seitsemää vuotta nuoremman lapsen tarkoituksenaan ottaa hänet ottolapsekseen edellyttäen, että vakuutettu osallistuu lapsen hoitoon. Tätä oikeutta ei ole kuitenkaan sellaisella vakuutetulla, joka on ottanut ottolapsekseen vuotta vanhemman lapsen ja on avioliitossa tai avioliittoa solmimatta elää ottolapseksi otettavan lapsen vanhemman tai ottovanhemman kanssa yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa. Vanhempainrahaan tai osittaiseen vanhempainrahaan oikeutetulla isällä on vastaavasti oikeus isyysrahaan edellyttäen, että vakuutettu ei ole ansiotyössä tai

muussa kodin ulkopuolella suoritettavassa työssä.

22 §

Jos molemmat vanhemmat tai ottovanhemmat ovat isyysrahan suorittamisaikaa lukuun ottamatta ansiotyössä vanhempainrahan suorittamisaikana, vanhemmat voivat sopia siitä, kummalle heistä vanhempainraha suoritetaan 1 momentissa tarkoitettun vähimmäismäärän suuruusena.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 2003

Sari Essayah /kd